

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Гирявенко Д. О.

6 курс, Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Парфілова С. Л., канд. пед. наук, доцент

*Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
місто Суми, Україна*

Анотація. *Статтю присвячено дослідженню формування творчої особистості майбутнього вчителя початкових класів, розглядаються аспекти розвитку його творчого потенціалу. Проаналізовано публікації науковців та обґрунтовано поняття «творчість». Виокремлено рівні педагогічної творчості та складові готовності майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності. Визначено критерії та показники готовності майбутнього педагога до формування творчої особистості учня. Узагальнено найважливіші якості вчителя, що сприяють успішній творчій діяльності. Систематизовано принципи творчої активності педагога, що становлять основу для розвитку творчості учня.*

Ключові слова: *творчість, педагогічна творчість, майбутній вчитель початкових класів, творчий потенціал.*

Forming of creative epersonali of future teacher of initial classes Hyriavenko D. O.

Sumy State Pedagogical University named after Makarenko, Sumy, Ukraine

Annotation. *The article is dedicated to research of(into) forming of creative personality of future teacher of initial classes, the aspects of development him creative potential are examined. The publications of scientists are analysed and a concept "creation" is grounded. The levels of pedagogical creation and components of readiness of future teacher of initial classes to professional activity are distinguished. Criteria and proofs of future teacher`s readiness to forming of student`s creative personality are defined. The most important teacher`s properties, that promote successful creative activity, are generalized. The principles of creative teacher`s activity, that based the background of development student`s work , are systematized.*

Key words: *creation, pedagogical creation, future teacher of initial classes, creative potential.*

Одним з основних завдань реформування освіти в Україні є всебічний розвиток особистості, розкриття і реалізація її творчого і духовного потенціалу у різних видах діяльності, а також створення умов для підвищення творчої активності педагогічних кадрів, особистісного та професійного зростання кожного вчителя. Саме тому майбутній вчитель початкових класів повинен

створити відповідні умови для розвитку творчих здібностей кожного учня, а також – прагнути до особистого самовдосконалення.

Дослідженню проблеми підготовки молодих вчителів до творчої педагогічної діяльності приділяється велика увага зокрема в роботах В. І. Бондар, О. А. Комар, , О. Я. Савченко та ін. Педагогічна творчість як поняття з точки зору оптимізації навчально-виховного процесу розглядається у працях В.А. Кан-Калика, М.М. Поташника, Л.І. Рувинського, як цілісний процес професійної реалізації і самореалізації в роботах С.О.Сисоєвої, С. М. Мартиненко, Л. Є. Петухова, як інтегративна якість особистості в роботах З. С. Левчука, Л. М. Лузіної та ін.

Метою даної роботи є виокремлення ключових компонентів, що формують творчу особистість майбутнього вчителя початкових класів. Аналіз публікацій науковців щодо сутності творчості людини дозволив визначити поняття «творчість» як сукупність особистісних якостей, що спонукають до самоактуалізації, самореалізації й самоствердження особистості в процесі реалізації потенційних можливостей і як процес творчої діяльності, за якого створюються якісно нові матеріальні й духовні цінності. У роботах теоретиків і практиків творчість розглядається і як процес, і як результат діяльності педагога і його вихованців.

Творчість – необхідна умова становлення самого педагога, що розвиває його здібності, формує педагогічну талановитість майбутнього вчителя його самопізнання, розвиток і розкриття як особистості. Тому, при розвитку творчої діяльності майбутнього вчителя можна виділити наступні рівні педагогічної творчості:

1. Репродуктивний. Вчитель працюючи на основі вироблених до нього методик, рекомендацій, досвіду, відбирає ті, які найбільше відповідають конкретним умовам його праці, індивідуально-психологічним особливостям учнів.

2. Раціоналізаторський. Вчитель на основі аналізу свого досвіду, конкретних умов своєї педагогічної діяльності вносить корективи у свою роботу, удосконалює, модернізує її.

3. Конструкторський. Вчитель на основі свого досвіду, знань психолого-педагогічних особливостей учнівського колективу, використовуючи існуючі методики, конструює свій варіант вирішення педагогічної проблеми.

4. Новаторський. Передбачає вирішення педагогічної проблеми на принципово нових засадах, відрізняється новизною, оригінальністю, високою результативністю.

Досліджуючи проблему розвитку творчої діяльності майбутнього педагога ми дійшли висновку, що для розкриття потенційних можливостей учнів учитель має володіти високим рівнем педагогічної креативності, відповідним рівнем знань предмета, який викладає, психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками. Аналізуючи праці науковців, поняття творчості було розглянуто з точки зору його компонентів. Таким чином, нами було виокремлено такі складові готовності до професійної творчості майбутнього вчителя початкових класів: мотиваційна, когнітивна та особистісна.

Мотиваційна готовність полягає в сформованості позитивних установок на професію, осмислення і прийняття ціннісної природи педагогічної творчості в системі формування взаємин з молодшими школярами; спрямованість на дитину, ціннісне ставлення до розвитку особистості молодшого школяра; сукупність стійких мотивів, що орієнтують особистість на творчість.

Когнітивна готовність – це знання специфіки педагогічної творчості та прагнення неординарно мислити, творчо співпрацювати.

Особистісна готовність – відображає індивідуальні характеристики, які проявляються в діяльності педагога, залежні від особливостей особистості, характеру, життєвого досвіду, ціннісних установок.

Ураховуючи наведені вище трактування, можна зазначити, що формування педагога може бути здійснено тоді, коли майбутній вчитель уже в

роки навчання у вищому навчальному закладі буде поставлений в умови, наближені до його практичної діяльності, що підготує його до співпраці з учнями.

Готовність майбутнього вчителя до професійної творчої діяльності можливо визначити на основі наступних критеріїв і показників:

- ✓ ставлення до творчої діяльності (сприйняття інформації та вимог сучасної освіти; особисті цілі творчої діяльності);
- ✓ практична готовність до творчої діяльності (знання методів дослідження і логіки творчої діяльності, вміння здійснювати її);
- ✓ прагнення до самовдосконалення творчої культури (наявність власної системи творчої діяльності; відповідне ставлення до власного досвіду і досвіду своїх колег, оволодіння досвідом самовдосконалення).

Також можна сформулювати найважливіші якості вчителя, що сприяють успішній творчій діяльності: здатність до нестандартного рішення; пошуково-проблемний стиль мислення; уміння створювати проблемні, оригінальність у всіх сферах своєї діяльності; творча фантазія, розвинена уява, специфічні особистісні якості. Активна творча діяльність учителя дає позитивний результат у тому випадку, коли буде базуватися на двох принципах: розвитку творчої активності студентів у вузі й подальшій організації творчого пошуку вчителя в школі.

Отже, успішність у формуванні творчої особистості вчителя залежить від його особистісних якостей та рівня творчої педагогічної діяльності. Сучасний учитель повинен навчити дітей системного мислення, методів пізнання та самоорганізації, допомогти розкрити власний потенціал, стимулювати та активно використовувати творчі можливості кожної особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя / М. М. Поташник. – К., 1988. – 85 с.

2. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості: Монографія / С.О. Сисоєва. – К.: Поліграфкнига, 1996. – 405 с.
3. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество учителя / В. А. Кан-Калик. – М, 1987. – 159 с.